19e Jaar, No. 30. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 11 Maart 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT? HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS: Voor de Stad, f 12. Franco per post, » 14.

ADVERTENTIEN: De gewone regel en de taal der vreemdelingen 25 cents.

(Verschijnende driemalen in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaturdag.)

BEIJEREN.

Gansch Europa heeft het oog gevestigd op het hof van Beijeren. Eene hoogst ergerlijke geschiedenis heeft daar het land in beweging gebragt en zelfs reeds ernstige ontsteltenis veroorzaakt. Wie zou het gelooven? Het geldt eene spaansche danseres, Signora Lola-Montès genaamd, die op de aangelegenheden des lands eenen zoo grooten invloed verkregen had, dat de publieke opinie er ernstig over verontrust werd. De Koning van Beijeren, in plaats van zijn volk gerust te stellen door het wegzenden eener *favorite*, die ons aan de tijden van Lodewijk XIV en Lodewijk XV doen terugdenken, tartte de publieke opinie uit, wilde aan dat onwaardig schepsel het regt van inboorlingschap schenken, en haar zelfs tot den rang van gravin verheffen.

Het ministerie, met regt verontrust over het gedrag des Konings, hetwelk nog te ergerlijker was, daar de spaansche danseres eene ongehoorde pracht aan den dag legde, dreigde met een penparig ontslag, indien aan dezen toestand van zaken geen einde gemaakt werd; doch de vergeten Koning liet zich daardoor niet bewegen; hij nam het ontslag van al zijne ministers aan. Deze achtten zich nu verpligt tot openbare verantwoording en verdediging van hun gedrag te doen; het vertoog, hetwelk zij den Koning hebben aangeboden is zoo belangrijk, zoo belangstellend, dat wij het in zijn geheel mededeelen; het zal een bewijs zijn der grootheid van de ergernis, welke de katholijken van Duitschland met droefheid vervult.

» Sire!

» De omstandigheden, in het leven, waarin wij, welke bekend zijn met het onschatbare vertrouwen van hunne souvereins en door hen bekleed met het hooge beheer der zaken, niets meer hebben dan de keus om of af te zien van de vervulling der heiligste pligten, door hunnen vorst, hunne trouw, hunne verknochtheid en dankbaarheid bezegeld, of niet te vreezen, ten einde aan hunne gewetens te voldoen, het droevig gevaar te loopen van de afkeuring huns beminden Vorsts op zich te halen, zijn hachelijk.

» Hachelijk is de droevige noodzakelijkheid, waarin de omstandigheden zich bevinden, teugevolge der openbare uitspraak, waarbij aan signora Lola Montès het beijersche inboorlingschap verleend werd. Allen zijn buiten staat de eeden, welken zij voor Uwe Majesteit hebben afgelegd te verbreken en hun besluit kon geen oogenblik onzeker zijn.

» In de zitting van den Staatsraad van den 8 dezer maand is het vraagstuk van inboorlingschap, openlijk en onbewimpeld door den raadsheer Mauer genoemd *de grootste ramp, welke immer over Beijeren komen kan.* Deze overtuiging werd door den gansche raad gedeeld, zijn tevens de uitdrukking van het gevoelen van al de getrouwe onderdanen van Uwe Majesteit, en het was niet noodig dat de staatsraad vergaderde, om haar zonder voorbehoud door al de ondergeteekenden te doen deelen.

» Sedert de maand october laatstleden zijn de oogen van het gansche land op München gevestigd. In al de gewesten van Beijeren houdt men zich bezig met hetgeen alhier omgaat, en bijna uitsluitend het onderwerp is van alle, zoo bijzondere als openbare gesprekken, en de bij die gelegenheid geuite meeningen zijn allergewigtigst.

» De eerbied voor den vorst wordt meer en meer in alle harten verzwakt, omdat men allerwege niets anders hoort dan de uitdrukking der hoogste afkeuring en krachtdadigste gisping. Daarenboven is het nationaal gevoel gekrenkt, doordien Beijeren zich geregeerd acht door eene vreemdelinge, wier goede naam door de publieke opinie geschandvlekt is en, tegenover zoovele daadzaken, niets dat denkbeeld kan uitroeien.

» Mannen als de bisschop van Augsburg, wiens trouw en gehechtheid aan Uwe Majesteit niet in twijfel kunnen getrokken worden, storten dagelijks de bitterste tranen over hetgeen onder onze oogen omgaat; de ministers van binnenlandsche zaken en van financien zijn getuigen geweest zijner levendige droefheid en innige smart. De prins-bisschop van Breslau, vernoemende, dat men hier het gerucht had verspreid, als of hij eene denkwijze had geuit, strekkende tot verschooning van dezen toestand van zaken, heeft zich gehaast, aan eenige personen te München te schrijven, om hen te verzoeken, dit beweren op de stelligste wijze tegen te spreken, overal waar het noodig zoude zijn en, daarentegen, te doen weten dat hij geheel hetgeen gebeurd was afkeurde. Zijn brief is geen geheim meer, weldra zal hij door het gansche land bekend zijn, en welke zullen de gevolgen daarvan wezen?

» De vreemde dagbladen verhalen ons dagelijks de ergerlijkste anekdoten en behelzen de verbaderendste aanvallen tegen Uwe Majesteit. Het n°. 59 der *Ulmsche Kronijk*, hierbij gevoegd, kan daarvan ten bewijze strekken. Te vergeefs tracht de policie den toegang van die bladen in Beijeren tegen te gaan, zij worden overal verspreid en gretig gelezen. De indruk, welken zij op de gemoederen maken kan niet twijfelachtig zijn; hij wordt dagelijks hernieuwd en weldra zal hij onuitwischbaar worden. Die opinie is hetzelfde van af Berchtesgaden en Passau tot Aschaffenburg en Twebruggen; zij is dezelfde door gansch Europa.

» Het zijn niet alleen de leden en de schare der regering van Uwe Majesteit, die in gevaar gesteld zijn, maar zelfs het bestaan van het koningschap. Dit geeft de reden aan der vreugde van degenen die steeds werken om den troon te ondermijnen en wier pogingen alleen daarheenen strekken, om het koningschap te vernietigen. Doch het is tevens aan het gerucht der diepe smart en den verontwaardigden genen die getrouwelijk aan Uwe Majesteit gehecht zijn en de oogen niet kunnen sluiten voor de gevaren, waaraan welligt nimmer het vaderland meer blootgesteld is geweest.

» In dien toestand van zaken overtreft het de menschelijke kracht, om te beletten dat de terugwerking van hetgeen onder onze oogen omgaat, niet tot op het leger overga en indien deze ramp zich verwezenlijkte, indien het tot burgeroorlog te bekomen, waar zouden wij hulp kinden

» Het vertoog, hetwelk de ondergeteekenden de eer hebben aan de voeten van den troon van Uwe Majesteit te nederleggen, heeft ten doel de waarheid voor de taal der vleijers te doen verdwijnen, de waarheid, welke de eerste pligt is van hen die de eer hebben Uwe Majesteit te naderen.

» De ondergeteekenden hebben meermalen en gemeedelijk al de omstandigheden overwogen van eenen stap, waartoe zij alleen besloten hebben uit diepe en opregte gehechtheid aan Uwe Maj. en door het hooge gewigt der omstandigheden. Hunne innige overtuiging is, dat indien Uwe Maj. dit verzoek niet gewaardigt in welwillendheid te overwegen, trekkingen, waartoe de welwillendheid en het vertrouwen van hunnen vorst hen geroepen hebben, moeten nederleggen, en dan slechts een pligt overblijft, namelijk Uwe Maj. eerbiedig te

zoeken te doen vervullen, welke D. hun had toevertrouwd.

» (*get.*) v. Abel, minister van binnenl. zaken.

Cleerens, minister van oorlog.

Schuurs, minister van justitie.

Scheyven, minister van financien.

Gelukkig een land, hetwelk zulke ministers aan het hoofd der zaken heeft! Gelukkig de vorst, die het zeldzaam geluk heeft van in zijne ministers en raadslieden mannen aan te treffen, die vastberadenheid, deugd en belangloosheid genoeg bezitten, om zich van het gewigt hunner roepen te doordringen en de taal der waarheid aan den Vorst, die hun zijn vertrouwen schonk, te spreken! Die, geene lage vleijers en geld- en eerzuchtige schrapers zijnde, er niet toe besluiten kunnen, hunnen Vorst en het vaderland in het verderf te storten, mits hun standpunt behouden blijven en hunne beurs gevuld worde! Wee den Vorst, die het oor sluit voor de taal en de raadgevingen van zulke mannen, en helaas! tot heden schijnt de koning van Beijeren nog onder het gebied zijner hartstogten te staan en zal bij zich zelven en zijn land aan eene danseres ten offer brengen.

Trouwens hij heeft de demissie van zijne ministers aangenomen. En daarbij is het nog niet gebleven; de mannelijke taal, welke wij hierboven hebben medegedeeld, kon niet anders dan weerklank vinden. De hoogleeraren der universiteit gaven het voorbeeld, en onder hen werd besloten een dankadres aan de ministers, en vooral aan de heer v. Abel toe te zenden, en het gevolg daarvan was, dat zij van hunne posten ontzet werden. De heeren Philipps, de Moy, Hoeller en Lassaulx zijn door de koninklijke roede getroffen. Alle vier behooren tot de catholijke school van Munchen, waarvan zij met de heeren J. Goerres en Doellinger de schitterendste vertegenwoordigers zijn. Drie hunner zijn tot heden aan de koninklijke wraak ontkomen, doch spoedig zullen zij aan de lotmen der spaansche *nymphe* opgeofferd worden. Koning Ludwig heeft voorzeker niet bedacht, welke gevolgen zijne handelwijze hebben zou; hij heeft het echter geleerd en hetgeen wij reeds vermeld hebben over de onlusten, welke zijn gedrag veroorzaakt heeft, zal hem doen zien, dat een Vorst niet ongestraft alle beginselen van eer, deugd, vaderlandsliefde en zedelijkheid overtreden kan.

Hopen wij intusschen, dat een hemelsch licht den ongelukkigen Koning van Beijeren verlichten zal. Smeeken wij allen Gods hulp af voor den ongelukkigen Koning, die onder een gedaantenis zoo liefelijke, de zwakheid van het menschelijk hart voor de geheele wereld ten toon spreidt, en hopen wij, dat de invloed eener verstandige vrouw, eener tooneeldanseres, het zal kunnen opwegen tegen het gevoel, hetwelk ieder Vorst moet hebben van zijne waardigheid en van de verhevene roeping, welke hem door de Goddelijke Voorzienigheid aangewezen is.

BUITENLAND.

KONSTANTINOPEL 17 februarij. Eene belangrijke wijziging heeft in ons kabinet plaats gehad; de minister van finantien Nafiz-Pacha heeft zijn ontslag aangeboden, hetwelk aangenomen is. De raadsheer van den grooten Vizir, Sarim-Effendi, is minister van finantien benoemd en vertrekt tot een zeker aantal maanden met drie staatsraden.

ZWITSERLAND.

Het gedegenschapsrijk bewind heeft stellige tijdingen ontvangen van den zwitserschen zaakgelastigde te Weenen en den consul-generaal te Milaan, betrekkelijk het verbod der levensmiddelen. Dit gebod is wel uitgevaardigd geworden, doch alleen door het lombardo-venetiaansch gouvernement, zonder medewerking van Weenen, en slechts als eenen voorloopigen maatregel van veiligheid, uithoofde der onlusten, welke in het binnenland hebben plaats gehad. Men heeft zich dadelijk tot het kabinet van Weenen gericht, hetwelk, naar men verzekert, op nieuw den vrijen uitvoer van levensmiddelen zal bevelen.

DUITSCHLAND.

Een brief uit Munchen van den 2 maart meldt, dat daags te voren een groot aantal studenten der Universiteit, meestal behoorende tot de facultëiten der godgeleerdheid en der wijsbegeerte, zich ten huize van den hoogleeraar Lassaulx begeven hebben, om hen een blijk hunner gehechtheid en deelneming te geven. Die jonge lieden hebben hetzelfde gedaan voor de andere drie catholijke professoren.

Een brief van den 3 meldt dat de rust niet meer is gestoord geworden sedert de laatste gebeurtenissen. De policie heeft eene proclamatie doen gevaardigd, waarbij onder anderen bevolen wordt dat de deuren der huizen, tot nader bevel, zoodra het avond is gesloten zullen moeten worden.

SPANJE.

MADRID, 28 februarij. De algemeene beraadslagingen over het adres van antwoord in de kamer der Gedeputeerden, zijn gesloten. Morgen zal men hetzelve artikelsgewijze behandelen.

— De *Espanol* zegt dat het gouvernement bevel heeft gegeven tot de onmiddellijke opzending van het regement des konings, hetwelk te Cadix garnizoen hield, naar Katalonie.

— De *Heraldo* spreekt de tijding tegen van het binnenrukken der carlisten te Mattereil.

De *Eco del Commercio* verzekert daarentegen dat de carlistische benden overal het hoofd opsteken; uit Malaga schrijft men zelfs dat zij stoutmoedig voor den dag komen.

— Het schijnt dat het portugeesch gouvernement steeds om eene interventie bij het kabinet van Madrid aandringt, doch de toestand der noordelijke gewesten van Spanje doet veronderstellen dat dezelve niet zal plaats hebben. Wat Engeland betreft, het heeft formeel alle denkbeeld eener gewapende interventie van de hand gewezen.

— 2 maart. De heer Isturitz is benoemd tot ambassadeur te Londen.

— In de zitting van gisteren is de eerste zinsnede van het adres zonder discussie aangenomen. De tweede betrekkelijk de koninklijke huwelijken heeft tot eene hevige beraadslaging aanleiding gegeven, welke bij het afzenden der tijdingen nog niet geëindigd was.

— Men zegt dat men aan het ministerie van justitie en eeredienaren ijverig bezig is met de onderhandelingen tusschen Rome en Spanje, voor welke men een ander rigtsnoer heeft aangenomen. De vertegenwoordiger van Spanje bij het pauselijk hof zou vervangen worden.

FRANKRIJK.

PARIJS 7 maart. Koningin Christina wordt den 11 te Bayonne en den 15 te Parijs verwacht.

— Het dagblad *la Presse* bewerrt, dat de herkelijke geschillen tusschen den H. Stoel en het russisch gouvernement op het punt zijn van vereffend te worden. Naar luid van dat blad zou een koerier uit Rome naar St. Petersburg afgezonden zijn door den graaf Soludoff, die de onderhandelingen voert, welke hem is overgebragt van de eenmaakte en vastgestelde bepalingen tusschen het hof van Rome en den buitengewonen afgezant van den keizer. Er zou daaraan niets meer ontbreken dan de bekrachtiging van den Czaar, en van dan af zou de schikking als volledigd kunnen beschouwd worden.

BELGIE.

BRUSSEL, 6 maart. Een koninklijk besluit van gisteren verklaart het vee vrij van invoer langs al de grenzen, behalven die der provincie Luxemburg. Er zal echter een waagrecht van 10 centimes voor elk stuk vee voldaan moeten worden.

— De gemoederen raken in België meer en meer in beweging en de besturen doen alles wat in hun vermogen is, om ze in bedaardheid te houden of wederom tot rust terug te voeren. Zoo heeft te Luik het stadsbestuur eene proclamatie uitgevaardigd, waarin gezegd wordt, dat terwijl mindadige pogingen in het werk gesteld worden om de bevolking op te ruijen, het bestuur op middelen bedacht was, om in den heerschenden nood te voorzien. In die zelfde proclamatie wordt gezegd dat van den 6 maart af alle beletsels, door verschillende der onderstaande communisten in de puroches, een *bon* zal ontvangen van 10 centimes het welk hij bij den bakker voor brood in betaling kan geven. Van af dingsdag den 8 maart is de stadsbelasting op het vleesch afgeschaft. Tevens wordt gezegd dat de orde strengelijk gehandhaafd zal worden en is elke volksverzameling uitdrukkelijk verboden.

Te Verviers heeft het bestuur insgelijks, ten gevolge van pogingen om ongerustheid te verwekken, eene proclamatie uitgevaardigd. Te Deynse in Oost-Vlaanderen en in de omstreken van Gend is de rust ernstig bedreigd.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 10 maart.

Eenige maandag heeft alhier de verlening plaats gehad ten behoeve van den uitgezonden [illegible] dezer stad van de noordelijke [illegible] sie, dadelijk bijeen verzameld en in de zaal der societeit Casino ten toon gesteld geweest. De zen kunnen van gemelde societeit afgehaald op donderdag, vrijdag en zaturdag e. k. tot 1 ure en de volgende dagen van 12 tot 1 ure.

— Men vernomt dat de heer [illegible] Lid van den Raad van State, belast [illegible] de ministerie van financien [illegible] Rijksdaalders, en van Oude Schellingen en Zesthalven koers hebbende tegen 25 cents, ondervonden hebbende, dat de eindadige hand der gelijkmaking zich nu [illegible] en volkbuigt verkondende, dat de welgezinde ingezetenen alle [illegible] en de verderfelijke kwaad zooveel mogelijk te helpen tegengaan, verzoekt elk en iegelijk en in het bijzonder de hebbenden, ook tot afwending van hunne eigene schade, geene betaling in woningen verminkt aan te nemen, zijnde aan alle rijks ontvangers last gegeven hun zoodanige verminkte specien te wijzen.

Wordende tevens aan de ingezetenen herinnerd art. 18 der wet van den 28 september 1816 (*Staatsblad* n°. 50), volgens hetwelk in de betalingen in muntspecie slechts een vijfde van het verschuldigde behoeft aangenomen te worden.

's Gravenhage, den 6 Maart 1847.

— In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van den 8 in mart heeft de voorzitter aan de vergadering medegedeeld, dat de heer Veegens, nieuw benoemd griffier der kamer, aan de vergadering heeft kennis gegeven, dat hij bereids zijn verzoek ontslag uit zijne vorige betrekking heeft bekomen, en derhalve bereid is zijne nieuwe betrekking te aanvaarden. Mitsdien wordt de heer Veegens der vergadering bekendgemaakt, legt hij de bij het reglement voorgeschreven eeden in handen des voorzitters af en aanvaardt hij zijne betrekking.

Is ingekomen eene koninklijke boodschap van gisteren, en geleide van een ontwerp van wet strekkende tot verlening van den titel tot de sluiting van bijzondere fondsen, als mede betrekkelijk de vereffening van den achterstand, voortvloeiende uit de wetten van 10 Februarij 1844 (Staatsbladen n°. 9 en 10) voorzieningen zijn vastgesteld. Dit ontwerp is van eene memorie vergezeld en wordt ter overweging naar de afdeelingen verzonden.

De commissie tot de verzoekschriften, brengt rapport uit, op in hare handen gestelde adressen, als;

1°. Bij monde van den heer Egter van Wissekerke, namens eene menigte van landbouwers en grondeigenaren in Vriesland Groningen Limburg enz. tegen de intrekking der graanwet. Ter griffie en drukken van het verslag, op voorstel van den heer *van Dam* en andere leden.

2°. Bij monde van den heer Borski, op een adres van M. C. Wouters, te Cuyck bij Grave, om spoedige herziening der wet op den waarborg van gouden en zilveren werken aandringt. Ter griffie en verzending van het adres aan Z. Exc. den minister van financien.

3°. Bij monde van den heer van Leeuwen;

4°. Op een adres van L. Kluit, c. s., notarissen in het 4de arrondissement van Zuid-Holland, bedenkingen behelzende tegen het ontwerp, betrekkelijk het wetsontwerp nopens het honorarium der notarissen.

5°. Op dat van jhr. mr. de Bosch Kemper, te Amsterdam, die aan de vergadering verzocht, dat de gedrukte stukken der Staten-Generaal, tegen betaling algemeen verkrijgbaar mogten worden gesteld. Adressant meent, dat zulks bij de openbaarheid der Staten-Generaal niet alleen geschieden kan, maar dat het hier te meer wenschelijk is, nademaal de *Staats Courant*, die alleen de meeste stukken in dezelve geheel opneemt, voor het gemeen minder geschikt is dan de afdruk van de stukken der kamer, terwijl het dagverhaal van de handelingen der kamer, door de *Amsterdamsche Courant* uitgegeven, hoe belangrijk op zich zelf ook, de wetsontwerpen en daartoe behoorende stukken niet in geheel opneemt en derhalve aan de publiciteit, die er toe thans aan de stukken niet verbonden is, niet voldoet. Op voorstel van den heer Borski worden deze verzoeken verzonden aan de bijzondere commissie voor, ten einde deze bij de kamer een rapport aan te bieden.

Hierna is de vergadering verdaagd.

Ingevolge der beschikking der Tweede Kamer heeft heden de regering de volgende nieuw ingediende ontwerpen van wet ingediend:

1. De wet van den 26sten Nivose XIIIde jaars ingetrokken en van het tijdstip af haarer intrekking, met alle hare gevolgen buiten werking gesteld, onverminderd de verpligting van het voortbrengen van de gelde lijke inschrijvingen, waartoe bij en ten gevolge van de wet tot toepassing der voormelde wet bij regterlijke uitspraken mogt zijn veroordeeld.

2. Aan de overige reeds gedane en gegronde aanvragen tot toepassing van de bij art. 1 gemelde wet door den Staat gevolg gegeven worden tot en met den dag waarop de tegenwoordige wet verbindende zal worden.

Art. 3. De kosten door bijzondere personen reeds gemaakt ter zake van gegronde regtsvorderingen, tot toepassing van de in art. 1 gemelde wet, alsnog aanhangig tijdens het in werking komen der tegenwoordige wet, zullen worden gedragen door den Staat.

Art. 4. De tegenwoordige wet is verbindende te rekenen van den vijfden dag na hare afkondiging.

— Vrijdag ll. heeft de heer S. T. C. Schoevers, chirurgijn en vroedmeester te 's Hage, in tegenwoordigheid der heeren medicinae doctores Mouton, Volgraff, Evers, Holtrop en Blom-Coster, eene proefneming gedaan met de aether-inademing, ten einde eene heelkundige kunstbewerking bij een 22jarig meisje te beproeven.

Deze kunstbewerking is volkomen gelukt, zonder dat de patient eenig teeken van pijn of gevoeligheid tijdens de operatie gaf. Na het ophouden der verdoovende werking der aether-inademing verklaarde de lijderes, niets gewaar geworden te zijn, terwijl geene nadeelige gevolgen der inademing zich tot heden (48 uren na de operatie) geopenbaard hebben.

De hoogstdoelmatige toestel, door den heer Schoevers gebezigd, is vervaardigd en tot de meest mogelijke eenvoudigheid gebragt door den privaatdocent in de scheikunde, den heer T. P. Stutterheim alhier.

— Wij vernemen, dat de kapellaan Gepkens, behalve het rekwest, waarvan wij in ons vorig nommer gesproken hebben, later nog een ander aan den koning heeft ingediend met verzoek om gratie. Hij heeft het geraden gevonden dit nader rekwest aan den koning toe te zenden, omdat zijn verdediger hem opmerkzaam zoude hebben gemaakt, dat zijn eerste rekwest welligt niet van dien aard konde zijn, dat daardoor noodzakelijk de uitvoering van het vonnis, ingevolge de wet, werd geschorst, gelijk zulks plaats heeft, indien de veroordeelde binnen acht dagen na de uitspraak van den Hoogen Raad over het beroep in cassatie, zich om gratie tot den Koning wendt. (*De Tijd.*)

LATERE BERIGTEN.

De *Courier* van Athene deelt al de nota's en depeches mede welke heen en weder gezonden zijn bij gelegenheid van het verschil ontstaan tusschen den heer Coleth en den turkschen ambassadeur te Athene. Beide zoeken het gedrag hetwelk zij in die omstandigheden gehouden hebben te regtvaardigen. Overigens behelzen deze stukken niets belangrijks.

De *polit. blätter van Munchen* zijn in Oostenrijk verboden. Dit tijdschrift, hetwelk met een zeldzaam talent en eene menschwaardige gematigdheid geschreven wordt, is het voornaamst catholijk orgaan van Duitschland. In Pruissen is het reeds sedert vele jaren verboden.

Uit Munchen vernemt men niet dat de rust verder versoort is. De koning is zeer verbitterd tegen de studenten, die in hunne verontwaardiging niet alleen het huis der beruchte danseres aangevallen hebben, maar zelfs eenige oogenblikken het koninklijk paleis niet ontzagen, en er eenige glasruiten inwierpen. Zonder de standvastige houding van den hoogleeraar Zuccarini waren er zeker veel ernstigere gebeurtenissen te betreuren geweest, toen weens de studenten hadden zich extra buitende stad vereenigd, en men zeide dat zij het volk der voorstad wilden ophijsen, om met hetzelve München binnen te rukken. De heer Zuccarini begat zich geheel alleen naar de studenten en het gelukte hem ze over te halen, om weder rustig naar de stad te gaan.

Men vernemt dat de koning alleen de lessen in de wijsbegeerte gedurende dit halfjaar, schorschen zal, wijl het de studenten dezer faculteit zijn, die zich het meest door opwinding en verbittering hebben onderscheiden.

Uit Londen schrijft men dat de aannemers der leening van 8 millioen p. st. dezelve reeds voorshands verkocht hadden, zoo dat zij niets meer te doen hadden, dan de aflevering der obligatien aan de gedeeltelijke kroopers tot stand te brengen. De groote spoorwegmaatschappij van Londen naar Birmingham heeft bekend gemaakt, dat zij voor drie achtereenvolgende jaren aanbiedingen tot eene leening van 5000 p. st. tegen eene jaarlijksche rente van 5 pCt. zal annemen. Nooit is het geld te Londen zoo schaarsch geweest als in deze tijden.

Men hoopt dat de heer Martin (du Nord) exminister van justitie van Frankrijk nog van zijne ernstige ziekte herstellen zal.

De belgische kamer beraadslaagt steeds over het wetsontwerp betrekkelijk de vermindering van het getal der vertegenwoordigers en der leden van den Senaat.

In België heerscht nog steeds veel onrust en gisting. De plaatselijke besturen doen al wat in hun vermogen is, om het lijdende volk bedaard te houden en te gemoet te komen. Eenigen hebben een *maximum* voor het brood bepaald; hetgeen dezen prijs te boven gaat zal door de gemeentekas gedragen worden, ten behoeve der armen en minvermogende werklieden.

Correspondentie.

De schrijver van *een Brief* geteekend *orthodox*, wordt vriendelijk verzocht, zich bij de redactie bekend te maken; de redenen van dit verzoek zullen Ued. welligt nader bekend worden gemaakt.

Ingezonden Stukken.

Vught, Maart 1847.

Mijnheer de Redakteur.

Het artikel in de *Noord-Brabander* van den 25 februarij, n°. 24, over de inlegering bij belastingschuldigen, alhier, behelsde eene gegronde aanmerking, op de daarin voorgestelde vraag bij wijze van twijfeling kan ik u antwoorden, dat onder het getal der bedoelde personen, zelfs *armlastigen* gevonden worden, die noch konde noch ongemakken ontzien, om voor zich en de hunnen eene beete brouds te verzamelen. Welligt kan men hieruit afleiden dat van regeringswege noch bedrukten tijd, noch arme omstandigheden noch voorzigtigheid bij de groote duurte en schaarschte van levensmiddelen en ondragelijke lasten in het oog gehouden wordt. Ik heb allen eerbied voor de wet, maar dat men in dezen tijd de armen en behoeftigen tusschen de bajonnetten aan tafel moet zien zitten, treft ieder regtschapen en gevoelig hart.

Hier ziet men eenen zorgvollen huisvader ijlings rondloopen om geld voor redding; terwijl men eene andere moeder, met de oogen vol tranen, naar den heer Ontvanger ziet loopen, om uitstel, geduld, om medelijden met haar te hebben. Daar ziet men wederom eene behoeftige weduwe loopen, die in hare omstandigheden den hulpbiedenden armzaden insept, en hij, die haar reeds jaren lang ondersteund heeft, moet ook ooggetuige zijn van haren bitteren toestand, ik vraag het; zou men niet moeten ophouden mensch te zijn, om in deze drukkende tijden, door zulke droevige tooneelen niet bewogen te worden.

Moge de Regering toch maatregelen nemen om aan zulke tooneelen een einde te maken, opdat het eenmaal niet zoo ver kome, dat wij, Nederlanders, Ierland tot hulp en ondersteuning zullen moeten inroepen!

Een Vughtsch ingezeten.

Mengelwerk.

Toestand van Oostenrijk.

Praag 25 januarij 1847.

Mijnheer de Redacteur,

In mijne vorige brieven heb ik een punt, hetwelk niet of naauwelijks, in den inwendigen toestand van ons Rijk, opgemerkt wordt, slechts terloops aangeroerd: het geldt namelijk de, wetenschappen en letteren, de studien in het algemeen en vooral de hoogere studien. Men spreekt dikwijls met minachting over den achterlijken toestand onzer letterkunde, over het klein getal werken, welke bij ons het licht zien, en men laat nooit na, vooral in de protestantsche staten van Duitschland, de schuld daarvan op onze heilige godsdienst te werpen. Ziedaar, zegt men op Oostenrijk wijzende, tot welken staat van onwetendheid het catholicismus de bewoners van dat schoone land gebragt heeft; zij verheffen zich niet boven het zinnelijk leven. Het is het *luilekkerland*, had de graaf Pfater van ons gezegd, men droomt er slechts van feesten en vermaken. Er is veel waars en onwaars in deze benaming en ik zal trachten u daarover de waarheid te zeggen, zonder iets van u verborgen te houden.

Indedaad, niets is voorzeker valscher, dan de beschuldiging tegen onze heilige godsdienst uitgebragt, alsof zij de oorzaak ware van den staat van vervedering, waarin onze letterkunde zich bevindt. Juist omdat de Kerk en de godsdienst door den Staat in slavernij zijn gehouden, omdat het josephismus alle vlugt onder de geestelijkheid bedwingt, omdat ons de godsdienstige vrijheid ontbreekt, wordt de verstandelijke ontwikkeling tegengehouden. Hetgeen vooral strekt om onze schrijvers en letterkundigen te kortwieken is de censuur. Moet ik nog voorbeelden aanhalen om u te bewijzen, welke uitwerking de censuur heeft, wanneer ik u zeg dat de censoren, zonder onderscheid, behooren tot de klassen van ambtenaren, waarvan ik u in mijne laatsten brief een trouw afbeeldsel gaf. Gij zult nu ligt beseffen in welken geest de censuur uitgeoefend wordt. Echte voorbeelden zullen evenwel uwe lezers stichten. De Keulsche zaak lokte een aantal geschriften, voor en tegen uit; er was door geheel Duitschland geen gebrek aan verdedigers van den hoedigen aartsbisschop. In onze monarchie echter mogt geene stem zich laten hooren; de censuur was daar om haar dadelijk tot zwijgen te brengen, want het josephismus was bevreesd voor de gevolgen van eene gebeurtenis, welke het tot in deszelfs grondslagen aanraadde. Er is meer: niettevreden met het stilzwijgen op te leggen aan degenen, welke het onder de roede hield, werden al de geschriften, ten voordeele van den aartsbisschop van Keulen uitgegeven, bijna zonder uitzondering, onbarmhartig aan de grenzen afgewezen, wij ontvingen ze als smokkelwaren en zij liepen slechts in het geheim rond. Onze dagbladen spraken bijna geen woord over eene gebeurtenis, waarop de aandacht der gansche catholijke wereld gevestigd was. De schoone allocutie van Gregorius XVI werd bij ons veel later, dan in Pruissen zelf bekend.

Wilt gij nog andere voorbeelden? De werken van den heer *de Bonald* waren sedert lang bij ons verboden, terwijl de romans van *George Sand*, en van *Eugene Sue* bij duizenden van exemplaren verspreid werden. Zelfs de *staatkundige bladen van Munchen* hebben dikwijls de werking onzer censuur moeten ondergaan, omdat zij te *ultramontaansch* geoordeeld werden, terwijl de *Augsburgsche Zeitung*, die staatkundige *omnibus*, welke conservatieve, radikale, catholijke, atheïstische passagiers opneemt, vrijelijk in alle koffijhuizen en openbare plaatsen ter lezing wordt gelegd, omdat de redactie van dat blad zich wel wachten zal iets ten nadeele van Oostenrijk te zeggen. Ziedaar wat bij ons de censuur is, en niettemin wordt zij beschouwd als den echten waarburg der orde en de handhaafster van het staatkundig stelsel. Een schrijver hone de godsdienst en de zeden, niets zal hem tegenhouden; doch hij hebbe het ongeluk een woord te zeggen tot gisping eener handeling, niet van het gouvernement zelf, maar slechts van eenen of anderen openbaren ambtenaar, en de censuur zal hem zonder mededoogen den weg afsluiten. Het is zelfs aan elken oostenrijkschen onderdaan, onder bedreiging van boeten of zelfs van zwaardere straffen, verboden een enkel werk buiten het rijk uittegeven, zonder voorafgaand verlof der censuur.

Hetgeen ik gezegd heb zal, naar ik meen, genoeg zijn om te verklaren, waarom godgeleerde, wijsgeerige, geschiedkundige en staatkundige werken bijna onbekend zijn aan onze letterkunde, welke uit niet anders dan uit ligte werken bestaat: romans, verhalen, tooneelen, of wel de wiskunde, de natuur- en scheikunde, de nijverheid en den koophandel, omdat zoodanige werken geen achterdocht kunnen wekken aan ons gouvernement en zonder gevaar zijn voor het staatkundig stelsel.

Het is nu gemakkelijk te beseffen wat door geheel ons rijk de studie en vooral de hooge studie is. Het leven en de vooruitgaande beweging ontbreken daaraan geheel; wij zijn in den toestand des grafs. Voor het middelbaar onderwijs zijn de leerwijzen nog dezelfde als over tachtig jaren; de klassieke boeken, door het gouvernement aangewezen en streng gehandhaafd, ontnemen aan de leeraars en onderwijzers elke vrijere en openbartigere ontwikkeling. Wat onze hoogescholen betreft, zij zijn inderdaad niets anders dan fabrijken van regtsgeleerden, ambtenaren en geneesheeren. De eigenlijk genoemde wetenschap wordt er niet aangekweekt. Ook zeide Keizer Frans eens aan de leeraren onzer Universiteit, bij gelegenheid van een dier zeldzame bezoeken, welke hij aan de hoofdstad van Boheme gaf: «Ik verlang geene geleerden maar goede onderdanen.» (*Kein gelerhten, aber gute unterthanen*). Dezelfde geest die de studien gematerialiseerd heeft, bezielt de jeugd onzer universiteiten, die aan dezelve geen ander nut toekent, dan het middel om eenen rang en staat te verkrijgen, en, het moet wel gezegd worden, deze beweegreden noopt maar al te veel jongelingen om den geestelijken staat te omhelzen, zonder wezenlijke overrigting, en voor alles zich toeleggende op het beheer der onroerende goederen, welke grootendeels het inkomen onzer pastorijen en platten lande uitmaken.

Het gebrek aan verstandelijke beweging, aan echte wetenschap heeft nog een ander noodlottig gevolg voor de jeugd onzer hoogescholen, dat is te zeggen voor het verstandelijk deel der natie, hetwelk iets meer zoekt dan eenen stand te verwerven, deze werpt zich met gretigheid op die rationalistische, onchristelijke en vooral socialistische wetenschap, welke jaarlijks zooveel werken over Duitschland uitstrooit. Deze werken zijn grootendeels door onze censuur verboden, doch men bekomt ze altijd, door list. Men leest ze in het geheim, men bewondert ze en daar men de voortbrengselen der catholijke letterkunde van Duitschland niet kent, wordt de jeugd vergiftigd en haar verstand op het dwaalspoor gebragt. Ook is het in geenen deele vreemd, onder die jeugd aanhangers te vinden van Strauss, Hegel, zelfs van Fourier. Moet men zich na dat alles nog verwonderen over den geest, welke onze openbare ambtenaren bezielt en waarvan ik u in mijnen laatsten brief sprak?

(*Patr. Corr. van 't Univers.*)

Advertentien.

*** *J. J. ARKESTEIJN en ZOON*, Boekdrukkers en Boekhandelaren te *'s Hertogenbosch*, hebben verzonden:

DE KNOET,

Geschiedkundig tafereel uit den Poolschen Opstand van 1830—1831, met gelitographeerd Plaatje, eerste deel, zijnde No. 2 van de

LELIENHOF,

BIBLIOTHEEK bij Maandelijksche Afleveringen, prijs bij het half jaar voor zes Nos., ieder No. groot ongeveer 150 bladz. in 12mo, met een fraai Plaatje voor den titel *f* 1.80. De Inteekening staat open bij soliede Boekhandelaren des Rijks.

UIT DE HAND TE KOOP,

EEN ROOD-KOPEREN BROUWKETEL,

GROOT 20 à 30 VATEN.

Te bevragen bij *Gebr. VERHOEVEN*, Boekhandelaren te *Bosch*, brieven *franco*.

*** Sedert een aantal jaren heeft de Ondergeteekende zich onledig gehouden met het leveren van **Plantsvervangers** en **Nummerverwisselaars**, bij de Nationale Militie en het genoegen gesmaakt de voornaamste personen dezer Provincie na genoegen te behandelen; thans neemt hij de vrijheid zich als zoodanig in het aandenken van zijne geëerde begunstigers aantebevelen, terwijl hij niet alleen te *'s Bosch* maar ook zelve of van zijnentwege te dier zake te *Breda* in het Logement de Stad Diest bij den Heer *C. F. L. FRENSDORFF* te spreken is.

J. WILLEKANT.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH.

Maandag en Dingsdag 8 en 9 Maart.

ROGGE *f* 10.85 *f* 11.35 a *f* 11.85.
BOEKWEIT *f* 8.65 *f* 9.00 a *f* 9.35.
HAVER *f* 3.75 *f* 4.25 a *f* 4.50.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 8 Maart ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 57⅞, ¼, ⅜. Dito 3 pCt. 70. Dito Certific. 4 pCt. 89⅞. Handelm. 172½, ¾, 1/2. Ardoins 510 pCt. 12. Dito Coupons 15⅛, ¼. Spanje Binnenl. 3 pCt. 29. 28⅞. Portug. 3 pCt. 35. Dito 4 pCt. 34⅛, ¼, ½. Oude Russen 4 pCt. 88.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren bij MAAS te GRAVE en van de DIEZE te 's BOSCH, waargenomen des morgens ten 8 uur.

DAGTIJDE	MAAS TE GRAVE: BOVEN AP.			DIEZE TE 'S BOSCH: BOVEN O		ONDER O			
Maart	ell.	dm.	dm.	duim.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.	dm.
8	7	05	8		"	"	"	"	"	"
9	6	97	6	95	"	"	"	21	1	19
10	"	"	"	29	"	"	0	30	"	9

De O. te 's Bosch is 4 en 11 duim boven AP.

Hoogte van den Rijn te Keulen, 7 Maart, 7 voet, 10 duim.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.